



Deborah Monfils

# DE STEM VAN DE SCHEPPER

God ontdekken in de  
alledaagse natuur

De stem van de Schepper

Jilke, dankjewel voor je scherpe  
inzichten en je geweldige *pep-up talks*.  
Zonder jou zou dit boek nooit van de grond zijn gekomen.

Bijbelcitaten zijn genomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling © 2004/2007  
Nederlands Bijbelgenootschap, tenzij anders aangegeven.

Boekverzorging: Flashworks ontwerpers, Kampen  
Auteursfoto: Remco van Vliet Fotografie

ISBN 978 90 435 4217 3

ISBN 978 90 435 4218 0 (e-book)

NUR 707

[www.kokboekencentrum.nl](http://www.kokboekencentrum.nl)

© 2025 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.



Deborah Monfils

# DE STEM VAN DE SCHEPPER

God ontdekken in de  
alledaagse natuur

KokBoekencentrum Uitgevers | Utrecht

# Een boek vol verwondering

*De stem van de Schepper* van Deborah Monfils is geen doorsnee natuurboek. Het is een inspirerende reis door de alledaagse natuur, die de lezer uitnodigt om Gods grootheid en karakter te ontdekken in de kleinste details van de schepping.

Deborah neemt ons mee van de bodem onder onze voeten tot de sterrenhemel boven ons, en onthult de verbazingwekkende complexiteit en doelgerichtheid van de natuur.

Ze gebruikt levendige voorbeelden van planten, dieren, en zelfs het weer, om diepe geestelijke lessen te illustreren.

De regenworm, die in al zijn eenvoud de bodem vruchtbaar maakt, wordt een metafoor voor trouw in het kleine. De honingbij, met haar ingenieuze dansen en honingproductie, laat zien hoe God ons uitrust met alles wat we nodig hebben om zijn wil te doen. De zon, die zowel levengevend als dodelijk is, wordt een symbool voor Gods heiligheid en genade.

Deborah combineert wetenschappelijke inzichten met persoonlijke anekdotes en bijbelse principes, waardoor het boek zowel informatief als inspirerend is. Ze schrijft op een toegankelijke en enthousiaste manier, waardoor zelfs complexe onderwerpen zoals de relativiteitstheorie en kwantumfysica begrijpelijk worden. Dit boek is voor iedereen die zich wil verwonderen over de schoonheid van Gods schepping en dieper wil graven in zijn karakter. Of je nu een fervent natuurliefhebber bent of gewoon op zoek bent naar inspiratie, *De stem van de Schepper* zal je hart raken en je geloof verdiepen.

Na het lezen van dit boek zul je nooit meer op dezelfde manier naar de wereld om je heen kijken!

Dr. Gerrit Vreugdenhil  
Gouda

# Inhoud

<b>Inleiding</b> .....	<b>6</b>
<b>1 In goede aarde</b> .....	<b>11</b>
<i>Wat de bodem ons leert over voeding en rust</i>	
<b>2 Kleine beestjes in het grote geheel</b> .....	<b>29</b>
<i>Wat kleine beestjes ons leren over het vervullen van onze rol</i>	
<b>3 Tijd om te bloeien</b> .....	<b>49</b>
<i>Wat bloemen ons leren over Gods timing</i>	
<b>4 Een boom is geen bos</b> .....	<b>63</b>
<i>Wat bomen ons leren over het vormen van een gemeenschap</i>	
<b>5 Zing je lied</b> .....	<b>79</b>
<i>Wat vogels ons leren over God eren</i>	
<b>6 Door weer en wind standhouden</b> .....	<b>99</b>
<i>Wat het weer ons leert over vertrouwen op God</i>	
<b>7 Een dodelijke bron van leven</b> .....	<b>115</b>
<i>Wat de zon ons leert over Gods genade</i>	
<b>8 Oneindige verwondering</b> .....	<b>133</b>
<i>Wat het universum ons leert over Gods grootheid</i>	
<b>Nawoord</b> .....	<b>151</b>
<b>Literatuurlijst</b> .....	<b>156</b>

# Inleiding

Heb je al eens gehoord van het Yellowstone National Park in de Verenigde Staten? Het is het oudste nationale park ter wereld en enorm populair vanwege zijn vele geisers, waaronder de *Old Faithful*. Ongeveer elke 90 minuten barst deze geiser uit en spuit dan een waterstraal uit die wel zo'n 30 tot 55 meter hoog is. Behoorlijk indrukwekkend! Daarnaast vind je in het park een enorme verscheidenheid aan *wildlife*.

Vorig jaar nam ik deel aan een cursus over biodiversiteit. Daar werd een video vertoond over de wilde dieren in dit bijzondere natuurgebied. In het begin van de vorige eeuw werden de wolven er uitgeroeid omdat ze elanden en herten aanvielen. Maar de verdwijning van wolven veroorzaakte een cascade aan onverwachte gevolgen. Het aantal elanden en herten nam zo sterk toe dat er overmatig gegraasd werd. Ze vraten bomen, zoals wilgen en populieren, aan. Vogels verloren daardoor hun woonplek en bevers hadden geen materiaal meer voor het bouwen van hun dammen. Bovendien konden de middelgrote roofdieren zoals coyotes zich nu ongehinderd vermeerderen. Zij zorgden voor een verdere afname van kleinere dieren. Ook het waterleven veranderde. Doordat de begroeiing langs beken en rivieren werd opgegeten, begon het water anders te stromen. Het werd breder, ondieper en minder schaduwrijk. Dat had weer een negatief effect op vissen, amfibieën en insecten. Kortom, het verdwijnen van één soort zorgde voor de complete verstoring van de balans van het hele ecosysteem.

Het was een simpel (en vereenvoudigd) verhaal, maar het

raakte me. Ik wist altijd al dat God almachtig is, maar op dat moment drong het pas echt tot me door: onze Heer is een geweldige architect. Alles wat Hij gemaakt heeft, zit ontzettend goed in elkaar. Elke creatie heeft een plek en een doel.

Paulus schrijft in Romeinen 1:20-21 dat Gods eeuwige kracht en goddelijkheid te zien zijn in de natuur. Iedereen kan God kennen door naar zijn schepping te kijken. Vroeger begreep ik daar niets van. Hoe kon de natuur me nou iets leren over Gods karakter? Een bezoeker van een klusjesman aan mijn moeder bracht daar verandering in. Toen hij bezig was met een kleine reparatie, bleef hij even stilstaan bij de keukendeur. Die is gemaakt van massief hout en glas, afgewerkt op een manier die je tegenwoordig niet vaak meer ziet. De klusjesman floot vol bewondering. Het was duidelijk te zien dat deze deur met veel zorg en oog voor detail was gemaakt. Mijn moeder zwol van trots. Mijn vader had die keukendeur namelijk jaren geleden gemaakt. In zijn vrije tijd, want hij werkte doordeweeks gewoon op kantoor. Hij zei altijd: 'Als je mooie spullen wilt, moet je óf veel geld hebben, óf het zelf maken.' Het is nu alweer zo'n twintig jaar geleden dat hij overleed, dus van mijn moeders huidige vrienden zijn er nog maar weinig mensen die hem gekend hebben. Mijn moeder vond het zo mooi dat de klusjesman een stukje van mijn vader kon zien in wat hij had gemaakt. Al had hij hem nooit ontmoet, toch wist hij meteen wat voor iemand mijn vader moest zijn geweest.

Zo is het met God en de natuur ook. We zien Hem niet, maar zijn schepping laat ons iets zien van wie Hij is. Als we kijken naar hoe geweldig de natuur in elkaar zit, met hoeveel zorg ze gemaakt is en in stand gehouden wordt, leren we heel veel over Gods karakter. En vaak zegt de natuur ons ook iets over onze relatie met Hem. Jezus haalde in zijn lessen vaak de schepping aan. Denk maar aan wat Hij in Matteüs 6:26-29 zegt over de vogels en bloemen, om ons te laten begrijpen hoe goed God voor-



ziet: 'Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt. Zijn jullie niet meer waard dan zij? Wie van jullie kan door zich zorgen te maken ook maar één el aan zijn levensduur toevoegen? En wat maken jullie je zorgen over kleding? Kijk eens naar de lelies, kijk hoe ze groeien in het veld. Ze werken niet en weven niet. Ik zeg jullie: zelfs Salomo ging in al zijn luister niet gekleed als een van hen.'

Na het zien van het filmpje over het Yellowstone National Park werd ik nieuwsgierig. Wat zou ik over de Heer leren als ik wat meer zou stilstaan bij wat ik dagelijks zag? Ik besloot me te verdiepen in de schepping om me heen, van de bodem onder mijn voeten tot de sterrenhemel boven me. Ik las boeken over de aarde, planten, insecten, vogels, bomen, de lucht en het universum. Hoe meer ik me in mijn omgeving verdiepte, des te meer ik het waardeerde. Ik maakte aantekeningen van indrukwekkende feitjes en zo is dit boek ontstaan: een (ogenschijnlijk willekeurige) verzameling van voorbeelden uit de natuur om ons heen en wat zij ons vertellen over Gods grootheid en karakter.

Onze rondreis door de alledaagse natuur begint onderaan: bij de bodem. Wat maakt nou dat daar de prachtigste planten en bloemen uit kunnen ontspruiten? In hoofdstuk 2 kijken we naar een drietal kleine beestjes die je iedere dag wel in de alledaagse natuur tegenkomt. Daarna gaan we het hebben over planten en hun bloei. Je zult zien dat alles op zijn tijd gebeurt. In hoofdstuk 4 verdiepen we ons in bomen. Dat zijn officieel natuurlijk ook planten, maar met hun houtige structuur en grote omvang verdienen ze wel een eigen plekje in dit boek. Zoals je misschien gemerkt hebt, gaan we steeds een stukje hoger en kijken we nu naar vogels. We zullen het hebben over hun prachtige gezang dat luid hoorbaar is, al zijn het zulke kleine wezentjes. Daarna hebben we het over het weer. Iets waar je misschien nauwelijks bij stil staat (behalve als je je kleding uitzoekt voor de dag), maar

wat op zichzelf al bijzonder ingenieus in elkaar zit. Dan is het tijd voor de zon en de maan. We sluiten af met (de rest van) het universum.

Iedere paragraaf bestaat uit twee delen: een natuurles en een geloofsles. In de natuurles bekijken we hoe de natuur werkt en welke bijzondere dingen we kunnen ontdekken in onze omgeving. In de geloofsles staan we stil bij wat de natuur ons kan leren over God en onze relatie met Hem. Soms is de les heel direct: de natuur vertelt ons iets over Gods karakter en eigenschappen, bijvoorbeeld dat Hij creatief, almachtig en groot is. Maar vaak is de boodschap subtieler: de natuur herinnert ons aan Gods aanwezigheid en zijn wil. In die gevallen vertelt de natuur ons niet per se iets concreets over God, maar roept ze ons op om aan Hem te denken. Zo lezen we in hoofdstuk 5 hoe bomen met elkaar samenwerken. Dit kan ons indirect herinneren aan de manier waarop wij als gelovigen kunnen samenwerken.

Misschien ben je iemand die al van jongs af aan graag in de natuur is en er veel over weet. Ik hoop dat dit boek zal bijdragen aan je inzicht hoe bijzonder God de aarde en het universum gemaakt heeft en dat je Hem er nóg meer om zult prijzen dan je al deed. Maar ook als je nog weinig hebt met de natuur, is dit boek voor jou. Je hoeft niet in een schuiltentje vogels te spotten, eetbare paddenstoelen te zoeken of mooie bladeren te verzamelen en in je *nature journal* te plakken. Ook op de bank met een kopje thee kun je je verwonderen over alles wat God gemaakt heeft. Hoogstwaarschijnlijk zul je er wel zin van krijgen om erop uit te gaan, alvast sorry daarvoor!

Mijn wens is dat wie je ook bent, dit boek je helpt om je te verwonderen en te genieten van de alledaagse natuur, die eigenlijk heel bijzonder is. Maar ik hoop vooral dat alles wat je leest, je nóg nieuwsgieriger maakt naar de Schepper. Dat overal waar je bent, je herinnerd mag worden aan zijn liefde en zorg voor jou.



# 1

# In goede aarde

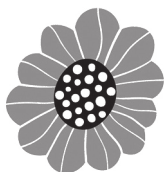
*Wat de bodem ons leert over voeding en rust*

We beginnen onze ontdekkingsreis door de alledaagse natuur bij de bodem. Het is misschien wel het meest ondergewaardeerde stukje van Gods creatie. Er zijn talloze organisaties voor mensen die van insecten, planten of vogels houden, maar de eerste club van bodemliefhebbers moet ik nog tegenkomen.

Eigenlijk heel onterecht, want onze bodem staat letterlijk aan de basis van de belangrijkste vanzelfsprekendheden in ons leven. Kijk maar in je keuken: waar komt al dat heerlijke voedsel vandaan? Of loop eens rond in het dichtstbijzijnde park of in je eigen tuin. Wat maakt dat die verscheidenheid aan bomen, struiken en bloemen kan ontspruiten? Zonder een gezonde bodem zou onze planeet binnen de kortste keren een grijze, levenloze massa zijn.

De aarde onder onze voeten verdient dus wel wat meer waardering. En wanneer je je gaat verdiepen in hoe de bodem werkt, gaat die waardering heel snel over in verwondering.

## VOEDING GEEFT LEVEN



### Natuurles

Wat kom je tegen als je een gat in de aarde graaft?

Op het eerste oog zie je alleen een saaie, bruine massa. Maar als je wat langer kijkt, ontdek je al snel een hele wereld van kleine beestjes. Regenwormen, duizendpoten, mieren, spinnen, springstaartjes, ga zo maar door. De bodem zit tjokvol met leven. Nog meer dan je met het blote oog kunt zien. Als je een theelepeltje aarde onder de microscoop zou bekijken, zou je meters schimmeldraden en wel honderd miljoen (tot zelfs een miljard!) bacteriën zien.

Deze microscopisch kleine beestjes zijn onmisbaar voor een gezonde bodem. Zonder hen sterven planten en bomen langzaam maar zeker een hongerdood. Waarom? Bacteriën en schimmels breken organisch materiaal, zoals gevallen bladeren en dode insecten, af tot voedingsstoffen, die planten nodig hebben om te kunnen groeien en bloeien. Dat heeft God heel slim bedacht. Want als deze voedingsstoffen los in de bodem zaten, zouden ze door de regen gemakkelijk wegspoelen en in het grondwater belanden. Als je van tuinieren houdt en af en toe kunstmest gebruikt, ben je daar vast mee bekend. Bij het strooien moet je rekening houden met neerslag. Er moet een beetje regen vallen zodat de mest in de grond trekt, maar niet te veel. Bij een hevige bui zul je erna nog wat extra mest moeten gebruiken om te compenseren voor het verlies.

Dat probleem is er niet in de natuur die God gemaakt heeft. Alle voedingsstoffen zijn veilig opgeslagen in de 'buikjes' van schimmels en bacteriën. Met een slijm laagje plakken de bacteriën zich vast aan de bodemdeeltjes zodat ze, ook bij hevige regen, niet wegspoelen. Ook de schimmels zitten met

hun lange draden stevig in de aarde. De voedingsstoffen die ze uit het organisch materiaal hebben gehaald, blijven dus veilig in de bodem.



### **Geloofsles**

Een gezonde bodem waar planten in gedijen, zit dus altijd vol met voeding. Wanneer dat niet het geval is, geven ze er gauw de brui aan. Dat ondervonden mijn man en ik toen we laatst lavendelplantjes op verschillende plekken in onze tuin hadden geplant, ook op een stukje waarvan we vermoedden dat de grond er door ons toedoen niet meer voedingsrijk was. Maar ach, lavendelplantjes staan erom bekend dat ze sterk zijn en weinig onderhoud nodig hebben. We waagden het erop. Nou, we hebben het geweten! Binnen een dag waren de arme plantjes compleet kleurloos en verpieterd. Hoe veerkrachtig ze ook waren, zonder voeding konden ze niet overleven.

Ook wij kunnen niet leven, bloeien en vrucht dragen zonder geestelijk voedsel. Maar wat is die voeding?

Jezus zegt dat de mens leeft van ieder woord dat God spreekt (Mat. 4:4). Er gaat een ongekende kracht uit van Gods woord. Alles, van de microscopisch kleine diertjes in de bodem tot het oneindige universum, is ontstaan toen God sprak. Wanneer Hij een bevel uitspreekt, is er geen andere optie dan dat daar gehoor aan wordt gegeven. ‘Want Híj spreekt, en het is er; Híj gebiedt, en het staat er’ (Ps. 33:9, HSV).

Is het niet bijzonder dat deze almachtige God niet alleen bevelen uitzendt, maar zijn woord ook tot ons persoonlijk richt? Hij is Heerser over alles wat er bestaat en kiest ervoor om zijn woorden te gebruiken om een liefdevolle relatie met

ons op te bouwen. Hij wil ons leiden naar wat goed is en wat ons leven brengt.

Om je te realiseren hoe bijzonder dat is: denk eens aan het begin van een stage of nieuwe baan. Je start hangt af van de collega die jou inwerkt. Je bent afhankelijk van hoe vaardig hij zelf is in het werk, hoe belangrijk hij het vindt dat jij succesvol wordt en hoe goed hij is in uitleggen. Maar stel je nu eens voor dat je ergens aan de slag gaat en de CEO jou onder zijn hoede neemt. Hij kent het bedrijf van binnen en buiten, is de beste leraar en wil ook nog eens niets liever dan dat jij slaagt. Ten eerste zou je je enorm vereerd voelen dat de grote baas van het bedrijf hoogstpersoonlijk de tijd voor jou nam. En ten tweede zou je alles wat hij zegt als een spons opnemen. Je zou je realiseren dat zijn woorden de brandstof van je carrière zijn.

Zo, maar dan nog veel waardevoller, is Gods woord voor ons! Het is de voeding voor onze ziel. Zonder die voeding verpiepert onze ziel.

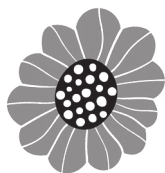
Zoals de voedingstoffen in een gezonde bodem niet zomaar wegspoelen, zo blijft zijn woord altijd bestaan. Het gaat nooit verloren en bewerkstelligt wat Hij ermee wil. Wanneer Hij iets zegt, kun je daar altijd van op aan. Wat een tegenstelling met de woorden van mensen. Meninge n veranderen door de tijd heen en belofte s worden maar al te vaak gebroken. Zelfs wat wij mensen als goed of slecht beschouwen, is geen vast gegeven maar aan continue verandering onderhevig. Dat besefte ik weer eens toen ik in de krant een interview las met de directeur van een unieke afdeling die nieuw in het leven geroepen was. De taak van haar team was om de werknemers van het bedrijf te helpen met ethisch te handelen. Een flinke klus, en wat vooral moeilijk bleek te zijn: Hoe bepaal je eigenlijk wat juist is? Waar baseer je dat op als je niet op Gods woord leunt? Het kwam erop neer dat het een

onmogelijke taak was. Ze konden gewoonweg niet met zekerheid vaststellen wat een goede en een slechte manier van handelen was. Als oplossing bouwden ze een enorm digitaal archief waarin ze alle voorvallen bijhielden. Ze volgden hoe die kwesties afgehandeld werden en wat het resultaat was. Waren mensen tevreden met de uitkomst? Zo hoopten ze een richtlijn te kunnen vaststellen.

Je begrijpt dat hun richtlijn lang niet zo betrouwbaar is als de geboden die God ons geeft. Als je je definitie van goed laat afhangen van hoe mensen erop reageren, dat zal je 'goed' met de jaren veranderen. Onze samenleving is immers voortdurend in beweging en onze normen en waarden veranderen mee wanneer ze afhankelijk zijn van onze leefwereld.

Dat is heel anders met wat God ons opdraagt. Zijn woord is eeuwige, onveranderlijke waarheid.

## VOEDING OP MAAT



### **Natuurles**

Je weet nu dat voeding in de bodem veilig opgeslagen wordt door bacteriën en schimmels. Je zult je vast afvragen hoe plantjes deze voeding kunnen opnemen. Hoe lokken ze die kleine beestjes naar zich toe en hoe peuteren ze de voedingsstoffen los? Heel slim: ze scheiden suikers en eiwitten uit waar bacteriën en schimmels dol op zijn en op afkomen. Ze worden gevolgd door een hele horde aaltjes en andere microscopisch kleine diertjes die we protozoa noemen. Die heb je hoogstwaarschijnlijk al eens in je biologieboek op de middelbare school gezien: amoeben, pantoffeldiertjes, zweephaardiertjes en trilhaardiertjes. Zij hebben de koolstof in bacteriën en schimmels nodig voor hun stofwisseling en eten ze

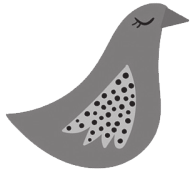


dus gretig op. Alles wat ze niet gebruiken, scheiden ze als afval uit. En laat dat nu net de voeding voor planten zijn, in een vorm die gemakkelijk op te nemen is!

In de zone rondom de plantwortels tref je dus een hele gemeenschap van allerlei micro-organismen aan. In die zogenaamde rhizosfeer vindt er continu een uitwisseling van stoffen plaats, zonder enige verspilling.

Hoeveel een plant van iedere voedingsstof nodig heeft, hangt af van zijn soort en waar hij zich in het groeiseizoen bevindt. Door de afgifte van suikers en eiwitten aan te passen, bepaalt iedere plant welke en hoeveel organismen hij aantrekt. Zo krijgt hij de juiste voeding op het juiste moment. Hoe ingenieus!

Je begrijpt dat er niets kan tippen aan het slimme systeem dat God bedacht heeft. Als we bijvoorbeeld kunstmest gebruiken, zullen we dat nooit perfect kunnen afstemmen op wat de plant op dat moment nodig heeft. Sterker nog, op de lange termijn kan het nadelig voor de bodem zijn. Tuiniers Jeff Lowenfels en Wayne Lewis leggen het uit in hun boek *Het bodemvoedselweb*. Als planten kunstmest krijgen, hoeven ze niet meer de bijzondere samenwerking met bacteriën en schimmels aan te gaan. Op den duur zullen deze microben zich aanpassen aan de nieuwe situatie en hun boeltje pakken. Het gevolg? De bodem houdt voedingsstoffen niet meer goed vast en wordt minder vruchtbaar. Er zal dus nog meer kunstmest nodig zijn om dezelfde resultaten te boeken.



## Geloofsles

Je ziet: voeding moet niet alleen beschikbaar zijn, maar het moet ook daadwerkelijk op de goede plek terecht komen. Planten laten niets aan het toeval over en geven met

hun wortels de stoffjes af die de beestjes aantrekken die ze op dat moment nodig hebben. Bovendien wachten ze daarna niet passief af. Met hun worteltoppen, die vol met sensoren zitten, tasten ze continu de bodem af en proeven ze waar er belangrijke voedingsstoffen zijn. Zelfs een kleine plant kan meer dan vijftien miljoen wortelpunten hebben. Planten strekken zich dus letterlijk uit naar voeding.

Hoe zit dat met ons? Onze voeding is Gods Woord. Beseffen we wel hoe cruciaal het is voor ons leven?

Een vriend van me liet laatst trots zijn nieuwe sporthorloge zien. Hij was enthousiast over alles wat het kon, maar het meest was hij in zijn nopjes om hoe hij eraan gekomen was. Hij had een keer de tijd genomen om de personeelsgids van zijn werk door te nemen en was erachter gekomen dat hij aanspraak kon maken op allerlei secundaire voorwaarden. Een fitnessabonnement, een fiets en blijkbaar ook een nieuw horloge. Het waren giften die voor iedereen op zijn werk beschikbaar waren, maar bijna niemand was daarvan op de hoogte. In feite waren zijn collega's door hun onwetendheid (of laksheid) een dief van hun eigen portemonnee.

Voor ons is het niet anders. God geeft geweldige beloften in zijn Woord. We weten dat Hij betrouwbaar is en dat we kunnen rekenen op wat Hij zegt. Hoe zou ons leven eruit zien als we ons meer bewust waren van wat Hij ons wil geven? Hoe standvastig zou ons geloof zijn en hoe krachtig ons gebed, als we die beloften steeds voor ogen hielden?

Wanneer je de bloeiende plantjes in je tuin ziet (of de verpie-

terde!), denk dan aan hoe belangrijk voeding is en hoezeer je Gods woord vandaag nodig hebt. En net zoals plantjes onderling verschillen in wat ze nodig hebben en ook wisselen in behoefte tijdens hun groeiseizoen, zo hebben wij ook voeding op maat nodig. Als je bijvoorbeeld moeite hebt op een bepaald gebied (zoals roddelen, geld, liefde voor je naaste etc.), pas dan daar ook je bijbelstudie op aan. Verdiep je in wat God erover te zeggen heeft. Andere boeken kunnen ons inspireren, maar Gods woord gaat verder: het werkt door in ons hart en verandert ons van binnenuit. Zijn woord is levend!

De Bijbel is dus meer dan een of ander studieboek waar we op eigen houtje doorheen kunnen ploeteren. Daarom is het goed om God om hulp te vragen voordat we beginnen te lezen.

Wanneer we ons laten leiden door de heilige Geest, worden we toegerust met wat we op dat moment nodig hebben. Al merken we het op dat moment misschien niet, toch heeft zijn woord kracht.

Hebreeën 4:12 (HTB) verwoordt dit alles heel mooi: ‘Want het woord van God is levend en vol van kracht. Het is scherper dan een tweesnijdend zwaard, het dringt zo diep door dat het alles in ons van elkaar lossnijdt, zelfs onze diepste gedachten en verlangens. Daardoor wordt duidelijk wie wij daadwerkelijk zijn.’

Er is geen boek dat dit kan evenaren. Daarom is het nodig om steeds weer ruimte vrij te maken in onze agenda en ons hart, om Gods woord te lezen en erover te mediteren. In drukke tijden is het verleidelijk om even snel een bijbels dagboek te lezen of een mooie interpretatie online te lezen of luisteren. Hoe waardevol ze ook mogen zijn, ze zijn geen vervanging voor Gods woorden. Als we alleen op andermans woorden vertrouwen, worden ze net als kunstmest: een snelle hap, die ook gauw verloren gaat.

## RUST EN HERSTEL



### Natuurles

Naast het feit dat schimmels een geweldige opslagplek voor voedingsstoffen zijn, hebben ze nog een andere speciale kwaliteit. Met hun lange schimmeldraden kunnen ze gigantische afstanden afleggen en stoffen transporteren. Dat betekent dat ze kunnen voorzien in voeding die voor de plant buiten bereik is. Een maaltijd die anders te ver weg is, wordt nu door schimmels op een dienblad gepresenteerd. Tenminste, zolang die lange schimmeldraden heel blijven.

Houd dat in gedachten en kijk dan eens naar wat God het volk van Israël opdraagt in Exodus 23:10-11: ‘Zes jaar achtereen mag je je land inzaaien en de oogst binnenhalen. Maar het zevende jaar moet je het land braak laten liggen en het met rust laten, dan kunnen de armen onder jullie ervan eten; wat zij nog overlaten is voor de dieren van het veld. Met je wijngaard en je olijfgaard moet je hetzelfde doen.’ Het lijkt slechts een religieuze en sociale regel, die behoorlijk onhandig is. Bioloog Ben Hobrink schrijft in zijn boek *Moderne wetenschap in de Bijbel* dat de Israëlieten maar weinig bouwland tot hun beschikking hadden toen ze het land Kanaän veroverden. In de vruchtbare laagvlakten langs de zee woonden de Filistijnen, dus moesten ze genoeg nemen met het berglandschap tussen de Middellandse Zee en de Jordaan. Daarvan was maar een klein gedeelte geschikt voor landbouw. Later kwam er meer land beschikbaar, maar er bleef een tekort. Hoe onlogisch dus, om dan ook nog eens in het zevende jaar het land braak te laten liggen. Geen mens zou zoiets bedenken.

Maar nu we tegenwoordig weten hoe belangrijk rust voor de bodem is, begrijpen we hoe wijs Gods instructie is. Land-



## VERWONDER JE OVER GODS CREATIVITEIT IN DE NATUUR



**A**lle wijsheid begint bij een diep ontzag voor de Heer,' staat er in de Bijbel. Een prachtige manier om eerbied voor God te krijgen is door stil te staan, om je heen te kijken en je te verwonderen over alles wat Hij heeft gemaakt. In dit boek verdiept Deborah Monfils zich in de wonderen van de natuur: van de bodem onder onze voeten tot de uithoeken van het heelal. In de schepping leren we immers God kennen. Wat vertelt God ons hierin over zichzelf en over onze relatie met Hem? De auteur zoekt naar antwoorden op die vragen. Dit boek moedigt je aan om stil te staan bij de alledaagse natuur, telkens aan God herinnerd te worden en bewust met Hem te leven.

---

**'Of je nu een fervent natuurliefhebber bent of gewoon op zoek bent naar inspiratie, De stem van de Schepper zal je hart raken en je geloof verdiepen.'**

- DR. GERRIT VREUGDENHIL

**'Lekker down to earth, goed uitgewerkte en verrassende lessen. Nooit geweten dat ik zo op een regenworm lijkt!'**

- TIMZINGT



Deborah Monfils studeerde geneeskunde en werkt in het middelbaar beroepsonderwijs, waar ze lesmateriaal ontwikkelt over onder andere natuur, biodiversiteit en gezondheid. Eerder verscheen van haar hand *Gemaakt tot Gods eer*.



**KokBoekencentrum.nl**  
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 9789043542173 | NUR 707



9 789043 542173